

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség Kárász-utca 9.

Telefon-szám: 305.

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN
egész évre . K 24— félévre . K 12—
negyedévre K 6— egyhónapra K 2—
Egyes szám ára 10 fillér.

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDÉKEN
egész évre . K 28— félévre . K 14—
negyedévre K 7— egyhónapra K 2-40
Egyes szám ára 10 fillér.

Kiadóhivatal Kárász-utca 9.

Telefon-szám: 305.

Szeged, 1914.

III. évfolyam 5. szám

Szerda, január 7.

Berlintől Szegedig.

(Saját tudósítónktól.) Keddi számában a *Délmagyarország* részletesen ismertette egyik berlini cégnek a városhoz intézett ajánlatát. E szerint ez a cég vállalkoznék arra, hogy a beruházási programban foglalt terveket egyszerre megvalósítja. Az írás egyelőre természetesen általános keretek között mozog, mert a berliniek végleges ajánlatuk megtétele előtt tudni kívánnák: micsonda építkezéseket kíván a város a közel jövőben perfektuálni, mekkora összeget emésztenek föl ezek az építkezések, milyen föltételek mellett hajlandó a város a kölcsönt igénybe venni és mi a város vagyona.

A választ erre a megkeresésre Balogh Károly, a város vasszorgalmu pénzügyi tanácsosa állította össze és — mint megírtuk — a tanács határozatából el is küldi. Ez a válasz több tekintetben tanulságos, egy nézőpontból pedig erősen kárhozatos. Mindenek előtt kedves alkalom nekünk arra, hogy rámutassunk arra a kirívó képtelenségre, hogy a legfőbb és leginkább elsőrendű városi kötelességek közül még egyet sem oldottunk meg. A csatornázásról ez a program hét millió korona előirányzás keretében gondoskodni kíván, de amíg két plébániát is építtetne 680,000 korona költséggel, addig a vízvezeték tökéletesítésére és kiterjesztésére egyetlen fillérje sincs. Az új kórházra — ó évszázados jeremiáda szép Szeged régi kórházának dohos romjain — négy és fél millió koronát szán ez a program, de egyetlen szava sincs arról, hogy a nagytekintetű tanács „illetékes” ügyosztálya hogy és mint gondolkozott a múltban és miként vélekedik a jelenben ennek a kérdésnek megoldásáról. Sűrűsnek tartja-e az új kórház fölépítését és ha igen: miért siet ugy vele. Sőt. Szükségesnek tartja-e egyáltalán és ha igen: miért izzadja ki annyi buzgalommal, olyan hőroszi nekigyürkőzéssel és elmélyedő találékonysággal a módokat és lehetőségeket, melyek után a büszkélkedő Szeged térképéről ez a szégyenfolt letörölhető. Sok-sok kérdés, amelyekre nagy könnyedséggel lehetne megadni a választ, de minek végleg elkeseredni éppen ezen a kellemes időjárású, szép ünnepnapokon.

Csöppet sem feltűnő, hogy a tanács siet figyelmeztetni a berlini céget, hogy csak akkor kaphat Szegeden munkát, ha részt vesz a nyilvános pályázatokon. Szép ez a korrekt-ség, de itt boszantó, mert bolyhos copfá vált. Megjeledeznek ugyanis a tanács arról, hogy most nem egy, vagy két munka, hanem harminc-negyven millió koronát reprezentáló beruházási program megvalósításáról van szó. Nem olyan cégről, amely csak a munkálatok kivételére tett ajánlatot, hanem olyanról, amely ezeket a munkálatokat finanszírozza is. És ha ez a finanszírozás —

majd meglátnuk — a rendes pénzügyi keretek között mozog, bizony le kell vágni azt a copfot és szóba kell állni a berlini céggel nyilvános árlejtés hirdetése nélkül is.

Még csak a szegedi vállalkozók, iparo-

sok és kereskedők érdekei jöhetnek szóba. Fölösleges talán bővebben bizonyítani, hogy ezeknek az érdekeknek minden sérelme nélkül megoldható a kérdés. Ha odáig érik az ügy, szívesen szolgálunk jó tanáccsal.

A magyar macbethek.

Khuen gróf nyilatkozott. Ismeretes bonhómiájával beszélt horvátokról, románokról, békéről. Mondott elvi dolgokat, kifejtett fontos, nagy gondolatokat, hangot adott tiszteletreméltó aggodalmaknak. De van abban a nyilatkozatban egy rövidke mondat, melyből kihangzik az a lehetőség, hogy talán nem mindörökké lesz Tisza István Magyarország miniszterelnöke. Ésez az egy mondat azonnal elsápasztja, fegyverbe szőlítja Macbethet és összes szolgaseregeit.

Azt mondta Khuen gróf a nála járt újságíró szerint, hogy: „a békét én tölem mindenki megkaphatná”. Természetes, hogy ezt a mondatot csakis azzal lehet kiegészíteni, hogy: „ha nem Tisza lenne a miniszterelnök, hanem én”. De még természetesebb, hogy *mert* ezt a mondatot így lehet kiegészíteni, éppen azért Khuen gróf ezt így nem mondhatta. Khuen gróf guvernementális ember, husz évig bánt volt, kétszer volt miniszterelnök. Az ő pozíciója fenn is lenn is szilárd és kedvező. Neki se nem módja, sem szüksége nincs rá, hogy így álljon ki az utcára följajánlkozni.

Ez világos volt az első pillanatban. De Macbeth tudja, hogy ő ledöfte Bankot és ezért még a tévedésben is azt fedezi föl, ami az ő rettegő lelkét gyötri. Tisza István, a megközelíthetetlen, aki még a király titkos tanácsosaival is csak sátoros ünnepeken vált egy-két kegyes szót: Tisza István sietett önmagát avval a kijelentéssel megnyugtanni, hogy nem, Khuen ezt így nem mondhatta . . .

Sőt, amikor már megjött Khuen cáfolata, hogy ezt így csakugyan nem mondotta, még akkor is, sőt talán még csak akkor igazán ráeresztette a legkedvesebb és legméltóbb szolgáját Khuenre.

Abból a cáfolatból pedig igazán kár olyan nagy pecsenyét sütni. Szegény Macbeth, tulságosan ujjong, hogy amit annak nézett, megint egyszer nem volt Banko szellem! Az a cáfolat ép csak azt cáfolja, ami a nyilatkozatban egy Khuen grófhöz nem méltó kínákozás lett volna. De más-különbben minden ellentét, mely Tisza István autokrata fölfogása és Khuen gróf hazafias, alkotmányos, guvernementális gondolkodása közt kétségtelenül fönnáll, senki előtt titkot nem képez.

Khuen gróf legalább egy szóval se cáfolja, de egy szóval se csinál belőle titkot,

hogy ő nem bizik a kormány horvát barátai-ban és a saját horvát barátait, az igazi unionistákat ezekért föl nem adja. A román kérdésben nem nyilatkozik a Tisza-féle paktum ellen. Nem is nyilatkozhatik sem ellene, sem róla, mert megállapítja, hogy nem ismeri. Ő csak annyit tud róla, hogy amikor miniszterelnök volt, ezt a paktumot nemzeti szempontból lehetetlennek találta. Ezt is mindenki tudja.

És az sem titok senki előtt, hogy Khuen gróf a munkapártban, ellentétben Tiszával, mindig a béke embere volt. 1911. november nyolcadikán ő mellőzte Tisza el-nökké választását. A harc helyett az ideiglenes fegyverszünetet választotta és Ná-vayt ültette be házelnöknek Tisza helyett. 1912. elején ő csinálta és már majdnem te-tő alá hozta a rezolúciós békét, melyet Tisza fegyvertársának, Lukácsnak a fegy-vertársai tettek lehetetlenné.

A Lukács—Tisza-csoport akkor az Auffenberg-ügybe buktatták bele Khuent. Heltait küldték előre, támadni. Aztán le-kötötték a pártot Auffenberg ellen. És el-fogadták Khuentől, vesse föl a kabinet-kérdést. Khuen ment. Auffenberg maradt. A párt megszégyenült. De Lukács mi-niszterelnök lett, Tisza pedig házelnök, cum jure successionis. Kevesen tudják, hogy aztán később Auffenberg eltávolítása az országnak kétszáz milliójába került. Ennyit fizettek az ország pénzéből Khuen megbuktatásáért.

És Khuen még azután is a béke ön-zetlen embere maradt. 1913. tavaszán ta-lálkozott Désyvel, aki akkor el volt ítélve egy hónapra. Désy Apponyival, Andrássy-val, Kossuthal megegyezve jött hozzá. Arról volt szó, hogy kimehetett volna ak-kor a világból a sóügy. Többé szó se lett volna róla. A párt, Lukács, Tisza, mindenki meg lett volna mentve az ódiuntól. Nem lehetett volna többé panamistázni, tolvaj-jozni. Ezért még be is denunciálták Khuent Bécsben, hogy az ellenzékkal konspirál. Ahelyett, hogy háladatoson a ruhája sze-gélyét csókolták volna érte.

De nekik nem kell és nem kellett az eifféle. Nem kell és nem kellett a magyar állameszme diadala Horvátországban, Erdélyben. Nem kell és nem kellett a párt-becsület megmentése. Csak a hatalom. Az is csak mint személyes abszolutizmus, mint cézári egyeduralom. A macbethék lényé-vel ellenkezik az alkotmányosság.